Nader onderzoek Huismus en vleermuizen De Wenning Rolde

buro bakker adviesburo voor ecologie BV

NADER ONDERZOEK HUISMUS EN VLEERMUIZEN
DE WENNING ROLDE

Gebruik en overname van gegevens
alleen toegestaan met volledige bronvermelding:

Buro Bakker (2012);
Nader onderzoek Huismus en vleermuizen De Wenning Rolde.
Buro Bakker adviesburo voor ecologie BV te Assen,
in opdracht van Ingenieursbureau Den Haag.

in opdracht van:

WONINGSTICHTING DE VOLMACHT

contactpersoon:

DHR. J. BOEKHOLT

uitgevoerd door:

BURO BAKKER ADVIESBURO VOOR ECOLOGIE BV
Weiersloop 9 Postbus 10034 9400 CA Assen - tel. 0592-313389 - info@burobakker.nl

Projectleiding:
Ir. M.S. Van Kerkvoorde

Veldwerk en rapportage:
Ing. H.J. Steendam

Inhoud

1 INLEIDING 1

1.1 AANLEIDING EN DOEL 1

1.2 BESCHRIJVING EN POTENTIE ONDERZOEKSGEBIED 1

1.3 ONDERZOEKSOPZET VLEERMUIZEN 1

1.4 ONDERZOEKSOPZET HUISMUS 2

1.5 WETTELIJK KADER 2

2 RESULTATEN EN EFFECTENBEOORDELING 4

2.1 VLEERMUIZEN 4

2.1.1 Resultaten 4

2.1.2 Effectenbeoordeling 5

2.2 HUISMUS 5

2.2.1 Resultaten 5

2.2.2 Effectenbeoordeling 5

3 CONCLUSIES EN VERVOLG 6

3.1 AANWEZIGHEID VAN ZWAAR BESCHERMDE SOORTEN 6

3.2 SAMENVATTING VERVOLG 6

4 BRONNEN 7

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING EN DOEL

Voor uitbreiding van het zorgcentrum De Wenning in Rolde moeten 3 woningen aan de Grote Brink gesloopt worden. Uit een eerder uitgevoerde verkennende toetsing aan de Flora- en faunawet[1] is naar voren gekomen dat de woningen mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats voor zwaar beschermde soorten. Het betreft de Huismus en de soortgroep vleermuizen. De quickscan is uitgevoerd op een moment dat de aanwezigheid van deze soorten niet goed is te onderzoeken (14 februari 2012). Om de werkzaamheden binnen de kaders van de Flora- en faunawet uit te voeren is het noodzakelijk om inzicht te krijgen in de eventuele aanwezigheid van zwaar beschermde soorten in de te slopen woningen.

1.2 BESCHRIJVING EN POTENTIE ONDERZOEKSGEBIED

De woningen staan aan de Grote Brink in Rolde (gemeente Aa en Hunze, provincie Drenthe). Het betreft een woonboerderij (nummer 32) en een twee-onder-één-kap-woning (nummers 34 en 36), inclusief bijbehorende opstallen. De woningen zijn mogelijk geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen (zoals Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger) en als nestplaats voor de Huismus.

Figuur 1: Impressie van het plangebied.

1.3 ONDERZOEKSOPZET VLEERMUIZEN

Ten behoeve van het in beeld brengen van de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen zijn vier inventarisaties uitgevoerd. Deze vonden plaats in de avondschemering, wanneer vleermuizen hun verblijfplaatsen verlaten. In tabel 1 is een overzicht opgenomen van de omstandigheden tijdens de veldinventarisaties. De omstandigheden tijdens de inventarisaties waren voldoende voor het verkrijgen van betrouwbare onderzoeksresultaten.

Tabel 1. Omstandigheden veldbezoeken vleermuisonderzoek De Wenning Rolde 2012.

Datum	Zonsondergang	Start	Einde	Temperatuur	Wind	Bewolking
31 mei 2012	21.49 uur	21.30 uur	23.00 uur	18°C	Windstil	Zwaar bewolkt
6 juli 2012	22.00 uur	22.00 uur	24.00 uur	22°C -> 21°C	Windstil	Onbewolkt
13 augustus 2012	21.04 uur	21.00 uur	23.00 uur	22°C	Windstil	Licht bewolkt
4 september 2012	20.15 uur	20.30 uur	22.00 uur	20°C -> 18°C	Matig	Licht bewolkt

Om de aanwezigheid van vleermuizen in het onderzoeksgebied te bepalen is gebruik gemaakt van een heterodyne batdetector type Pettersson D240x. Met behulp van deze batdetector is het mogelijk om de ultrasone geluiden die vleermuizen produceren, om te zetten in voor mensen hoorbare geluiden. Aan de hand van het ritme en frequentie van het geproduceerde geluid is het mogelijk om, soms in combinatie met zichtwaarnemingen, vleermuizen op naam

[1] Buro Bakker (2012). Toetsing Flora- en faunawet voor uitbreiding van zorgcentrum De Wenning in Rolde. In opdracht van Woningstichting De Volmacht.

te brengen. Met dit type batdetector is het daarnaast mogelijk om opnames te maken die met gespecialiceerde software (Batsound) geanalyseerd kunnen worden. Met name voor determinatie van soorten van het geslacht Myotis is dit een effectief hulpmiddel.

Het onderzoek is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol[2].

1.4 ONDERZOEKSOPZET HUISMUS

De aanwezigheid van de Huismus is onderzocht in de ochtend van 24 april 2012. Tijdens het onderzoek is gelet op zingende en roepende Huismussen rondom de woningen. De omstandigheden tijdens het onderzoek waren voldoende voor het verkrijgen van betrouwbare resultaten (zwaar bewolkt, 10°C en een matige oostenwind).

1.5 WETTELIJK KADER

Door de in april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet is de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. Het doel van de wet is om in het wild levende planten en dieren te beschermen.

Alle vleermuizensoorten en nestplaatsen van de Huismus staan vermeld in tabel 3 van de Flora- en faunawet en bijlage IV Habitatrichtlijn, en genieten op basis daarvan strikte bescherming. Het zwaarste beschermingsregime inclusief bijbehorende toetsing uit de Flora- en faunawet is op vleermuizen van toepassing. De Flora- en faunawet kent een aantal artikelen, waarvan de volgende van toepassing zijn op het onderhavige project:

- Artikel 2 legt een zorgplicht op. Dat houdt in dat ingrepen zodanig worden uitgevoerd dat de beïnvloeding van de in het wild levende soorten planten en dieren minimaal is.
- Artikel 9 verbiedt het doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 10 verbiedt het verontrusten van beschermde dieren.
- Artikel 11 verbiedt het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten of holen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Het gaat kortom om de bescherming van de soort, maar ook om individuele dieren en hun functionele leefomgeving. Onder de functionele leefomgeving wordt verstaan alle gebiedsfuncties die van belang zijn in het leven van de soort. Bij vleermuizen gaat het naast de bescherming van de verblijfplaatsen ook om de bescherming van vaste foerageergebieden en vliegroutes. Wanneer het met mitigerende maatregelen mogelijk is om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de soort te behouden, hoeft geen ontheffing worden aangevraagd. Hierbij is dan van belang dat de ecologische functionaliteit van het gebied op geen enkel moment kwalitatief of kwantitatief verslechtert en dat de mitigerende maatregelen met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid zullen werken. Wanneer de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen niet kan worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen moet ontheffing worden aangevraagd.

Aan deze ontheffing moeten mitigerende en compenserende maatregelen worden gekoppeld. Dienst Regelingen beoordeelt de ontheffing vervolgens op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?
- Is er een andere bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?
- Is er een wettelijk belang?

[2] GaN, NGB en Zoogdiervereniging, 2012. Vleermuisprotocol versie 24 februari 2012.

Voor soorten uit tabel 3 van de Flora- en faunawet en daarnaast ook zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, kan alleen ontheffing gekregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Hieronder valt ook "Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard". Dienst Regelingen beoordeeld of het wettelijk belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepalingen.

Omdat vleermuizen vallen onder Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, moet de gunstige staat van instandhouding van populaties lokaal beoordeeld worden. Concreet houdt dit in dat er geen afbreuk gedaan mag worden aan de gunstige staat van instandhouding van de aanwezige (deel)populatie in het plangebied. Compensatie moet dan ook plaatsvinden ter versterking van de desbetreffende populatie.

2 RESULTATEN EN EFFECTENBEOORDELING

2.1 VLEERMUIZEN

2.1.1 RESULTATEN

In tabel 2 wordt een overzicht gegeven van de waargenomen vleermuizen. Daarna wordt verder ingegaan op de resultaten.

Tabel 2: Waarnemingen van vleermuizen langs de Koninginnegracht (KG) in Den Haag tijdens het onderzoek.

Datum	Soort	Aantal	Tijd (v.a)	Gedrag
31 mei	Gewone dwergvleermuis	1	22.35u	foeragerend boven paardenweitje ten oosten van plangebied.
6 juli	Laatvlieger	6	22.45u	foeragerend boven paardenweitje.
	Gewone dwergvleermuis	3	22.33u	vliegroute Z->N langs paardenweitje.
	Gewone dwergvleermuis	c.5	22.50u	vliegroute via Grote Brink.
13 augustus	Gewone dwergvleermuis	2-5	21.39u	vliegroute via Grolloerstraat.
	Laatvlieger	2	21.45u	foeragerend boven paardenweitje.
4 september	Gewone dwergvleermuis	5-10	21.00u	vliegroute langs paardenweitje.
	Gewone dwergvleermuis	5-10	21.00u	vliegroute via Grote Brink.
	Gewone dwergvleermuis	1	21.15u	foeragerend boven paardenweitje.

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen van vleermuizen in de onderzochte woningen zijn niet aangetroffen. De dichtstbijzijnde verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger zijn aanwezig in de woonwijk ten zuiden van het zorgcentrum (omgeving Molencamp, Ordellaan, Carspellaan).

Vliegroutes

Er zijn in de omgeving van de te slopen woningen drie vaste vliegroutes zijn aangetroffen van de Gewone dwergvleermuis (zie ook figuur 2):

1. beplanting langs Grote Brink;
2. beplanting langs de Grolloerstraat;
3. beplanting langs het paardenweitje.

Genoemde vliegroutes zijn naar verwachting in gebruik door maximaal 10 dieren.
Bij de waargenomen Laatvliegers was geen sprake van het gebruik van vaste vliegroutes. De vleermuizen verspreiden zich vrij diffuus over de omgeving.

Foerageergebied

Rondom de woningen wordt incidenteel en gedurende korte tijd gefoerageerd door Gewone dwergvleermuizen. Meestal zijn dit vleermuizen die even rondom de woningen foerageren om vervolgens verder te vliegen via de hierboven beschreven vliegroutes. Boven het paardenweitje ten oosten van de woningen wordt langduriger gefoerageerd door Laatvlieger en Gewone dwergvleermuis.

Figuur 2: Gebiedsgebruik vleermuizen in de omgeving van de onderzochte woningen. De onderzochte woningen zijn rood gearceerd. De groene pijlen geven de belangrijkste vliegroutes voor Gewone dwergvleermuis aan. Het groene gebied wordt gebruikt als foerageergebied voor Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger.

2.1.2 EFFECTENBEOORDELING

De sloop van de woningen zal niet leiden tot het verdwijnen van verblijfplaatsen van vleermuizen. De voorgenomen ontwikkeling zal ook niet leiden tot het verdwijnen van belangrijke vliegroutes of foerageergebied.

2.2 HUISMUS

2.2.1 RESULTATEN

Nestplaatsen van de Huismus zijn niet in de woningen aanwezig. In de directe omgeving van de woningen komt de soort wel op een aantal locaties voor. Het voer in de kippenren achter de woning op Grote Brink 38 trekt veel Huismussen aan, die in de omgeving broeden.

2.2.2 EFFECTENBEOORDELING

In de onderzochte woningen nestelen geen Huismussen. Negatieve effecten van de sloop zijn daarom niet aan de orde.

3 CONCLUSIES EN VERVOLG

3.1 AANWEZIGHEID VAN ZWAAR BESCHERMDE SOORTEN

Met betrekking tot de aanwezigheid van vleermuizen en Huismus kan op basis van het uitgevoerde onderzoek het volgende geconcludeerd worden:

- in de woningen zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig;
- de woningen, inclusief tuinen en opstallen vormen geen belangrijk foerageergebied voor vleermuizen en dienen niet als essentiele vliegroute voor vleermuizen;
- in de woningen zijn geen nestelende Huismussen aanwezig.

3.2 SAMENVATTING VERVOLG

De sloop van de woningen zal niet leiden tot negatieve effecten op zwaar beschermde vleermuizen en de jaarrond beschermde Huismus. Vervolgstappen zijn daarom niet aan de orde. De sloop kan zonder verdere consequenties ten aanzien van de Flora- en faunawet worden uitgevoerd.

4 BRONNEN

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging.

DR-loket, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten Flora- en faunawet.

Kapteyn, K., 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers, Haarlem.

Google Earth Pro. 2009 Tele Atlas.

oktober 2012

Vormgeving:
Joop Striker, Assen